

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

_____ 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНИХ СУБКУЛЬТУР
У СТРУКТУРІ СУСПІЛЬСТВА
підготовки бакалаврів

заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології

спеціальності 054 Соціологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доц., проф. кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від "28" 08 _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

В.О. Скворець

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

_____ М.А. Лепський

2024 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

_____ Т.Ф. Бірюкова

«_____» _____ 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ КРИМІНАЛЬНИХ СУБКУЛЬТУР
У СТРУКТУРІ СУСПІЛЬСТВА
підготовки бакалаврів

заочної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія медіації і кримінології

спеціальності 054 Соціологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доц., проф. кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № __ від “_____” _____ 2025 р.
Завідувач кафедри _____

_____ В.О. Скворець
(підпис)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
_____ М.А. Лепський

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

Е-mail: vskvorets@cisr.zp.ua

Телефон: 099 649 5600

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 099 649 5600

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а, кімн. 309

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Компаративний аналіз кримінальних субкультур у структурі суспільства» є засвоєння студентами знань про використання компаративного підходу в дослідженні кримінальних субкультур як складових соціокультурної структури суспільства.

Студенти повинні засвоїти основні підходи в компаративістиці, досвід вивчення субкультурної проблематики, кримінальну субкультуру як об'єкт дослідження, специфіку кримінальних груп і кримінальних субкультур, зокрема, субкультури скінхедів, організованої злочинної групи в класовій структурі сучасного суспільства, а також роль кримінальної субкультури як основного засобу відтворення кримінального середовища.

Даний курс тісно пов'язаний з дисциплінами, що входять до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Соціологія медіації та кримінології»: «Соціологія агресії та злочинності», «Кримінальне право», «Соціологічний профайлінг злочинця», «Соціологія правозахисної діяльності», «Кримінальна безпека», а також із таким компонентом навчальної діяльності як навчальна практика.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Вибіркова Цикл дисциплін вільного вибору студента в межах університету	
Семестр		8-й
Кількість кредитів ECTS		3
Кількість годин		90 год.
Лекційні заняття		6 год.
Семінарські заняття		6 год.
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота		78 год.
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: 3 особисті – понеділок, з 15:00 до 16:00, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: vskvorets@cisr.zp.ua	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у CE3H ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12732	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Участь у семінарських заняттях
ЗК08. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	Участь у семінарських заняттях Написання есе
СК1. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології. СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій. СК09. Здатність визначати теоретико-методологічні засади й формулювати ключові результати кримінологічних досліджень «тіньової» сфери суспільства, соціальних відносин, процесів, структур та функцій кримінальної сфери.	Участь у семінарських заняттях Тестування у системі Moodle Написання есе
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач. РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів. РН13. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя. РН15. Здійснювати соціологічний, кримінологічний та медіаторний аналіз соціальних відносин і суспільства в цілому, а також здійснювати соціологічний профайлінг та використовувати методи візуальної соціології для складання характеристики особи.	Участь у семінарських заняттях Написання есе Підготовка і захист ІДЗ

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологія компаративного аналізу кримінальних субкультур

Тема 1. Основні підходи в компаративістиці

Актуальність сучасних компаративних досліджень. Пошук нових підходів до осмислення місця людини в сучасному світі: філософія діалогу і компаративістика. Основні фактори розвитку компаративістики. Компаративний підхід в історичних дослідженнях. Формаційна модель як універсальний спосіб порівняльного дослідження. Порівняльно-історичний метод у творчості засновників соціології О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма. Від європоцентристської моделі до багатополусної моделі всесвітньої історії.

Тема 2. Досвід вивчення субкультурної проблематики

Дослідження міських субкультур соціологами Чиказької школи. Ідея Р. Парка про картографування соціальних груп у місті. М. Гордон про національну культуру та субкультури. Р. Арнольд про співвідношення субкультур із загальною культурою. Вивчення субкультурної проблематики вченими Бірмінгемського центру сучасних культурних досліджень. Дослідження постмодерністських субкультур. Д.Маглетон «Всередині субкультур». Дослідження українських вчених «Проблеми теорії ментальності».

Тема 3. Субкультура як об'єкт дослідження

Поняття «субкультура» і «субкультурний простір». Н. Смелзер про субкультуру. Ознаки і особливості субкультури. Функції субкультури. Співвідношення субкультури і культури. Зміст поняття «контркультура». Основні підходи у вивченні субкультур: системно-динамічний, синергетичний, інформаційний, генетичний, ієрархічний, трофічний, екологічний, епідеміологічний, когнітивний.

Тема 4. Субкультура як соціологічний конструкт

Концепт субкультури як аналітична одиниця соціологічного дослідження. Ментальність і «картина життєвого світу» як характеристики соціально суб'єкта. Відтворення і зміна субкультур сучасного соціуму. Культурна ідентичність і її роль у житті суспільства. Соціокультурна диференціація в українському суспільстві. Потенціал і спрямованість субкультур у контексті взаємовідносин із цілісною культурою. Ключова одиниця субкультурного аналізу.

Тема 5. Кримінальна субкультура як об'єкт дослідження

Поняття «кримінальна субкультура». Носії кримінальної субкультури. Ідеальна і матеріальна складова кримінальної субкультури. Основні функції кримінальної субкультури. Основні тенденції розвитку кримінальних субкультур. Ідентифікація в кримінальному середовищі.

Змістовий модуль 2. Кримінальна субкультура в структурі суспільства

Тема 6. Класова структура сучасного суспільства

Соціальна стратифікація і соціальна структура. Типи стратифікаційних систем. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації. Вищий, середній та нижчий клас у структурі суспільства. Неомарксистська класова схема Е.О. Райта. Постіндустріальна класова схема Г. Еспін-Андерсена. Зміна соціального статусу. Соціальна мобільність і субкультура. Основні тенденції соціоструктурних змін в українському суспільстві.

Тема 7. Кримінальні групи і кримінальні субкультури

Трансформація українського суспільства як передумова поширення кримінальних форм поведінки та кримінальних субкультур. Типи кримінальних співтовариств (докримінальні групи, прості злочинні групи, організовані злочинні групи, злочинні організації). Класифікація сучасних кримінальних груп. Специфіка кримінальних груп і кримінальних субкультур.

Тема 8. Соціальний портрет субкультури скінхедів

Умови появи і розвитку субкультури скінхедів у Великій Британії. Поширення субкультура скінхедів. Характеристика діяльності скінхедів. Організації скінхедів. Погляди та символи скінхедів. Поширення руху скінхедів в Україні.

Тема 9. Організована злочинна група – об'єкт соціологічного аналізу

Складність організованої злочинної групи (ОЗГ) як предмету соціологічного дослідження. Міждисциплінарний характер дослідження ОЗГ. Комплексне вивчення норм і поведінки організованих злочинних груп. Методологія дослідження ОЗГ. Система зовнішніх регуляторів злочинної поведінки. Система внутрішньо групових регуляторів злочинної поведінки. Технології злочинної діяльності. Використання статистичного методу, фокус-груп, анкетування та аналіз кримінальних справ. Результати дослідження.

Тема 10. Кримінальні субкультури в дзеркалі візуальної соціології

Культурна система соціуму та спільноти субкультури. Соціологічне розуміння феномену субкультури (В.І. Судаков). Головна проблема культури і субкультури – відтворення людини. Візуальний метод у дослідженні соціокультурних процесів. Кримінальна субкультура – регулятор відносин у кримінальному світі.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д.ф.	о/д.ф.
1	Тема 2. Досвід вивчення субкультурної проблематики		2
2	Тема 5. Кримінальна субкультура як об'єкт дослідження		2
3	Тема 10. Кримінальні субкультури в дзеркалі візуальної соціології		2
Разом			6

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д.ф.	о/з.ф.
1	Тема 3. Субкультура як об'єкт дослідження План 1. Поняття «субкультура» і «субкультурний простір». 2. Н. Смелзер про субкультуру. 3. Ознаки і особливості субкультури. 4. Функції субкультури. 5. Співвідношення субкультури і культури. 6. Зміст поняття «контркультура». 7. Основні підходи у вивченні субкультур (інформаційний, системно-динамічний, синергетичний, генетичний, ієрархічний, трофічний, екологічний, епідеміологічний, когнітивний).		2
2	Тема 6. Класова структура сучасного суспільства План 1. Соціальна стратифікація і соціальна структура. 2. Типи стратифікаційних систем. 3. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації. 4. Вищий, середній та нижчий клас у структурі суспільства. 5. Неомарксистська класова схема Е.О. Райта. 6. Постіндустріальна класова схема Г. Еспін-Андерсена. 7. Зміна соціального статусу. 8. Соціальна мобільність і субкультура. 9. Основні тенденції соціоструктурних змін в українському суспільстві.		2
3	Тема 9. Організована злочинна група – об'єкт соціологічного аналізу План 1. Складність організованої злочинної групи (ОЗГ) як предмету соціологічного дослідження. 2. Міждисциплінарний характер дослідження ОЗГ. 3. Комплексне вивчення норм і поведінки організованих злочинних груп. 4. Методологія дослідження ОЗГ. 5. Система зовнішніх регуляторів злочинної поведінки. 6. Система внутрішньо групових регуляторів злочинної поведінки. 7. Технології злочинної діяльності. 8. Використання статистичного методу, фокус-груп, анкетування та аналіз кримінальних справ.		2
Разом			6

6. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин
		о/д.ф.
1	Опрацюйте джерело: Субкультури як соціологічний конструкт (А.Ручка). <i>Субкультурна варіативність українського соціуму</i> / За ред. Н.Костенко, А.Ручки. Київ : Ін-т соціології НАН України. 2010. С. 11-26. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://isnasu.org.ua/assets/files/books/2010/svus.pdf), зробіть конспект основних положень	5
	Опрацюйте джерело: Розділ 1. Вплив молодіжної субкультури на розвиток особистості та її соціалізацію. <i>Павелків В. Р. Психогенеза агресивної та деструктивної поведінки у підліткових субкультурах</i> . – Дис. на здобуття наук. ступ. доктора психол. наук за спец.19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Київ, 2019. С. 37-104. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/disertaciya_pavelkiv_v.r._1571557800.pdf), зробіть конспект основних положень	15
	Підготувати теми змістового модуля 1 «Методологія компаративного аналізу кримінальних субкультур»	20
2	Опрацюйте джерело: Рахманов О.А. Соціальна стратифікація і класова структура суспільства: навчально-методичний комплекс. Київ: КНЕУ, 2011. – С. 5-15. (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Rakhmanov/Rakhmanov_stratifik.pdf), зробіть конспект основних положень	5
	Опрацюйте джерело: Соболев В. О., Ярмиш О. Н. Організовані злочинні групи як об'єкт соціологічного аналізу. <i>Український соціум</i> . 2002. № 1. С. 33-40. (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2002/01/33-40_no-1_vol-1_2002_UKR.pdf), зробіть конспект основних положень.	5
	Підготувати теми змістового модуля 2 «Кримінальна субкультура в структурі суспільства»	28
Разом		78

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарське заняття 1	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер	5

	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе: «Порівняльний аналіз субкультур Каморри і Якудзи»	відбиття змісту – 1-2 бали Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	10
	Поточне тестування	Тест у системі Moodle : https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12732		5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе: «Порівняльний аналіз субкультур Коза Ностри і китайських «Тріад»	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	4			30
2	Опитування	Семінарське заняття 2	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Опитування	Семінарське заняття 3	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Порівняльний аналіз субкультур кримінальних спільнот радянського суспільства та італійської Мафії»	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема есе «Порівняльний аналіз субкультур кримінальних спільнот сучасної України та італійської Ндрангети»	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але	10

			відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	4			30
Усього за змістові модулі	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета заліку	Питання до екзамену: 1. Компаративний аналіз як метод наукового дослідження. 2. Засновники компаративістики. 3. Підходи компаративного методу (порівняльний, системний, історичний, соціологічний, статистичний, культурологічний, дидактичний). 4. Дослідження міських субкультур соціологами Чиказької школи. 5. М. Гордон про національну культуру та субкультури. 6. Р. Арнольд про співвідношення субкультур із загальною культурою. 7. Вивчення субкультурної проблематики вченими Бірмінгемського центру сучасних культурних досліджень. 8. Дослідження постмодерністських субкультур. 9. Субкультура як об'єкт дослідження. 10. Ознаки, особливості та функції субкультури. 11. Основні підходи у вивченні субкультур (системно-динамічний, синергетичний, інформаційний, генетичний, ієрархічний, трофічний, екологічний, епідеміологічний, когнітивний). 12. Субкультура як соціологічний конструкт. 13. Ментальність і «картина життєвого світу» як характеристики соціально суб'єкта. 14. Відтворення і зміна субкультур сучасного соціуму. 15. Культурна ідентичність і її роль у житті суспільства. 16. Соціокультурна диференціація в українському суспільстві. 17. Потенціал і спрямованість субкультур у контексті	Кількість питань, на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання. 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття	10

		взаємовідносин із цілісною культурою. 18. Поняття «кримінальна субкультура». 19. Носії кримінальної субкультури. 20. Ідеальна і матеріальна складова кримінальної субкультури. 21. Основні функції кримінальної субкультури. 22. Основні тенденції розвитку кримінальних субкультур. 23. Ідентифікація в кримінальному середовищі. 24. Класова структура сучасного суспільства. 25. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації. 26. Неомарксистська класова схема Е.О. Райта. 27. Постіндустріальна класова схема Г. Еспін-Андерсена. 28. Соціальна мобільність і субкультура. 29. Основні тенденції соціоструктурних змін в українському суспільстві. 30. Трансформація українського суспільства як передумова поширення кримінальних форм поведінки та кримінальних субкультур. 31. Типи кримінальних співтовариств (докримінальні групи, прості злочинні групи, організовані злочинні групи, злочинні організації). 32. Класифікація сучасних кримінальних груп. 33. Специфіка кримінальних груп і кримінальних субкультур. 34. Соціальний портрет субкультури скінхедів. 35. Умови появи і розвитку субкультури скінхедів у Великій Британії. 36. Характеристика діяльності скінхедів. 37. Організації, погляди та символи скінхедів. 38. Організована злочинна група – об'єкт соціологічного аналізу. 39. Складність організованої злочинної групи (ОЗГ) як предмету соціологічного дослідження. 40. Міждисциплінарний характер дослідження ОЗГ. 41. Комплексне вивчення норм і поведінки організованих злочинних груп. 42. Методологія дослідження ОЗГ. 43. Система зовнішніх регуляторів злочинної поведінки. 44. Система внутрішньо групових регуляторів злочинної поведінки. 45. Технології злочинної діяльності.	
--	--	--	--

		46. Культурна система соціуму та спільноти субкультури. 47. Соціологічне розуміння феномену субкультури (В.І. Судаков). 48. Головна проблема культури і субкультури – відтворення людини. 49. Візуальний метод у дослідженні соціокультурних процесів. 50. Кримінальна субкультура – регулятор відносин у кримінальному світі.		
	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=12732	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 15 хвилин і одна спроба	10
	Індивідуальне дослідницьке завдання – розробка програми соціологічного дослідження з компаративного аналізу двох або кількох кримінальних субкультур. Розробка має бути до початку екзамену представлена у вигляді презентації обсягом 12-15 файлів.	Теми програми соціологічного дослідження: 1. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Каморри і Ндрангети. 2. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Коза ностри і Каморри. 3. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Коза ностри і Якудзи. 4. Компаративний аналіз кримінальних субкультур афроамериканських банд і Коза ностри. 5. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Каморри і сальвадорських банд MS-13. 6. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Якудзи і Сакра Корона Уніта. 7. Компаративний аналіз кримінальних субкультур афроамериканських банд і мексиканських банд в США. 8. Компаративний аналіз кримінальних субкультур Коза ностри і російського криміналітету в США. 9. Компаративний аналіз кримінальних субкультур організованої злочинності в Росії та Китаї. 10. Компаративний аналіз кримінальних субкультур організованої злочинності в Україні та Італії. Обсяг презентації – не менше 12 файлів.	Критеріями оцінювання є наявність таких складових програми дослідження: 1) титульний лист, у якому вказано прізвище та ім'я автора, назву теми дослідження; 2) актуальність обраної проблеми дослідження; 3) мета і завдання дослідження; 4) предмет дослідження; 5) основні методи дослідження; 6) основні ідеї теорій і концепцій, на які спирається дослідження; 7) розробка заняття ґрунтується на сучасній літературі – 18-20 балів Повна або часткова відсутність одного з названих критеріїв – 15-17 балів. Повна або часткова відсутність двох із названих критеріїв – 12-14 балів. Повна або часткова відсутність трьох із названих критеріїв – 9-11 балів. Повна або часткова відсутність чотирьох із названих критеріїв – 5-8 балів. Повна або часткова відсутність п'ятих із названих критеріїв – 1-4 бали.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Гула Л. Кримінальна субкультура як детермінант злочинності в установах виконання покарання. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 884. С. 223–229.
2. Рущенко І.П. Изучение криминальной субкультуры: методологические проблемы. Кримінальна субкультура як фактор злочинності: Кримінологічні дослідження: Вип.2. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2008. С. 9-15.
3. Соболев В. О., Ярмиш О. Н. Організовані злочинні групи як об'єкт соціологічного аналізу. Український соціум. 2002. № 1. С. 33-40.
4. Субкультурна варіативність українського соціуму / За ред. Н.Костенко, А.Ручки. – К.: Ін-т соціології НАН України. 2010. – 288 с.
5. Чаплик М. М. Злочинний жаргон як феномен кримінальної субкультури. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». Харків. 2013. № 1045. С. 164-168.

Додаткова:

1. Божок О.І. Феномен субкультури в багатогранності буття культури. *Вісник НТТУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка.* 2009. Випуск 2. С. 17-20.
2. Дрьомін В. М. Злочинність як соціальна практика : інституціональна теорія криміналізації суспільства : монографія. Одеса : Юридична література, 2009. 616 с.
3. Золотарева Ю.И. Маргинализация общества как фактор его криминализации. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства* : зб. наук. пр. Харків, 2004. С. 307–309.
4. Мужанова Н. В. Психологічні особливості розвитку смислової сфери представників неформальних субкультур. Дис. ... канд. психол. наук (доктора філософії) за спеціальністю 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Державний заклад «Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова», Київ, 2021. 211 с.
5. Павелків В. Р. Психогенеза агресивної та деструктивної поведінки у підліткових субкультурах. Дис. ... докт. психол. наук за спеціальністю 19.00.07 педагогічна та вікова психологія, 05 соціальні та поведінкові науки (053 психологія). Рівне, 2019. 475 с.
6. Рахманов О.А. Соціальна стратифікація і класова структура суспільства: навчально-методичний комплекс. К.: КНЕУ, 2011. 21 с.
7. Рущенко І.П. Від «кримінальної революції» до «кримінального суспільства». *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2014. №2. С. 3-22.
8. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія. Харків: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. 370 с.
9. Фурман А. Субкультура. *Психологія і суспільство.* 2011. № 3. С. 187-192.
10. Чаплик М. Руйнування «кримінального суспільства» як запорука єдності України. *Український соціологічний журнал.* 2014. № 1-2. С. 117-122.

1. Інформаційні ресурси

1. Макаренко Н. К. Професійна злочинність в Україні в роки незалежності. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 2 (107). С. 172-183. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/7468/1/17.pdf>
2. Павелків В. Р. Психогенеза агресивної та деструктивної поведінки у підліткових субкультурах. – Дис. на здобуття наук. ступ. доктора психологічних наук за спец.19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Київ, 2019. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfindmkaj/http://psychology-naes-ua.institute/files/pdf/disertaciya_pavelkiv_v.r._1571557800.pdf
3. Рахманов О.А. Соціальна стратифікація і класова структура суспільства: навчально-методичний комплекс. Київ: КНЕУ, 2011. – 21 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfindmkaj/https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Rakhmanov/Rakhmanov_stratifik.pdf
4. Соболев В. О., Ярмиш О. Н. Організовані злочинні групи як об'єкт соціологічного аналізу. Український соціум. 2002. № 1. С. 33-40. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfindmkaj/https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2002/01/33-40__no-1__vol-1__2002__UKR.pdf
5. Степанова О.А. Молодіжне угруповання скінхедів: соціальний портрет субкультури. С. 379-385. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/3816-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-6588-1-10-20190508.pdf>
6. Субкультурна варіативність українського соціуму / За ред. Н.Костенко, А.Ручки. – К.: Ін-т соціології НАН України. 2010. – 288 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclcfindmkaj/https://isnasu.org.ua/assets/files/books/2010/svus.pdf>

2. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не

забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezultativ_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformalnoyi_ta_informalnoyi_osvity

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Viber.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

Гаряча лінія: Тел.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>